

El negoci mallorquí a Cuba

El mes de febrer de l'any 2000 una nodrida representació del Govern del primer pacte de progrés de les illes Balears, encapçalada pel president Francesc Antich, va fer una visita oficial a Cuba amb l'objectiu d'inaugurar la nova Casa Balear a l'Havana. Durant els mesos anteriors s'havien fet gestions des de Palma per aconseguir una trobada, encara que fos breu, amb el dictador comunista Fidel Castro. Tanmateix, la resposta no va arribar. Els illencs volaren, començaren els actes previstos i quan ja portaven un parell de dies allà, pensant que no veurien Castro, de sobte, després d'una jornada de visites, havent ja sopat i quan es disposaven a retirar-se a descansar, es presentaren a l'hotel membres de la seguretat presidencial per anunciar que el *Comandante* els rebria. I bé que els va rebre: els va tenir des de les deu de la nit fins passades les cinc de la matinada escoltant-lo. Era una forma de demostrar cordialitat a l'ambaixada balear. Que venia d'allà mateix des d'on uns altres mallorquins havien arribat una dècada abans i que foren els que mostraren un camí de futur per a l'economia cubana: els hotelers.

La presència hotelera mallorquina a la *perla del Carib* no ha fet més que augmentar en els últims quasi trenta anys. Les fortes pressions estatunidenques no ho han pogut impedir. Ara, després de la mort de Castro, les grans cadenes hoteleres de Mallorca pensen que el futur somriu als seus interessos a l'illa, malgrat Donald Trump.

Trenta anys de presència

A principis dels anys vuitanta, Jaume Moll, un empresari enriquit amb el negoci immobiliari i que s'havia convertit també en hotelier d'èxit, creava la marca

Inauguració d'un dels hotels Sol-Meliá a Cuba, on es veu Fidel Castro i Gabriel Escarrer.

Les grans cadenes hoteleres mallorquines pretenen seguir ampliant la seva quota de places que gestionen a la 'perla del Carib' i no tenen gens de por de Donald Trump.

Reportatge de Miquel Payeras

Royaltur. Identificava l'empresa familiar que aviat es convertí en una important cadena hotelera –fou venuda el 1994 i desaparegué el 1997, en una rocambolesca història que acabà en els tribunals–, els rectors de la qual van tenir una idea que pareixia desbaratada. Anar a Cuba a veure si hi hauria possibilitats d'invertir en turisme. Després de moltes gestions indirectes primer i, després, negociant *in situ* directament amb el Govern comunista, a la fi Royaltur es convertí en assessor extern de l'executiu de l'Havana en matèria turística.

L'empresa dels Moll es limità a l'assessoria i finalment no invertí en cap hotel cubà. Això ho va fer un altre empresari hotelier mallorquí, Gabriel Escarrer, president del Grup Sol-Meliá. El pioner. El 10 de maig de 1990 s'inaugurava l'Hotel Sol Palmeras, a la platja de Varadero. Quatre anys més tard, el segon de la cadena, i poc després el tercer, i el quart... i així fins als 27 que la cadena mallorquina hi té actualment. Controla una cinquena part del total de places hoteleres a Cuba. Rere de Sol, anaren arribant les altres grans cadenes mallorquines: Iberostar, la cadena presidida per Miquel Fluxà, hi té 17 establiments i, per cert, ha anunciat que gestionarà a partir de gener l'emblemàtic Riviera de l'Havana; també el Grup Barceló, que hi disposa de tres establiments; i d'altres més petites com Riu Hotels, Blau Hotels, Roc Hotels, Globalia, BeLive i Valentín Hotels.

Les inversions balears a Cuba foren molt mal rebudes durant els anys noranta per la colònia d'exiliats cubans a Miami. Les imatges de l'empresari mallorquí Gabriel Escarrer inaugurant hotels amb Fidel Castro varen coure molt entre tots els grups anticastristes arrelats als Estats Units, sobretot a Florida. De fet *The Miami Herald* criticà en diverses ocasions fort ferm aquestes inversions perquè, tal i com entenia la part més dura de l'exili allà concentrat, eren una manera d'apuntalar el règim de Castro. La situació es va tornar especialment tensa fins al punt que el març de 1996 es promulgà als Estats Units –sota el Govern democràtic de Bill Clinton, que li donà suport– la llei de la llibertat cubana i la solidaritat democràtica, impulsada pels sectors anticastristes i que fou coneguda com la Helms-Burton, pels noms dels seus principals redactors, el senador Jesse Helms

i el membre de la Cambra de Representants Dan Burton. En síntesi, la llei estableix que qualsevol empresa no estatunidenca que tingui tractes comercials amb Cuba pot ser sotmesa a represàlies legals en els Estats Units i que el Govern de Washington pot impedir que els seus dirigents entrin en el país.

Sol-Meliá i la resta d'hotelers mallorquins feren l'orella sorda a la nova legislació anticastrista i van continuar invertint a Cuba. I no obstant, vint anys després, la cadena de la família Escarrer està invertint en hotels als Estats Units: començà a Miami i preveu l'expansió immediata a través de Nova York i d'altres importants ciutats. És curiós, perquè la citada llei Helms-Burton no està derogada –només ho podrien fer les cambres legislatives– i amb la victòria de l'anticastrista Donald Trump és una incògnita què pot passar.

El futur

Els hotelers mallorquins que inverteixen a Cuba i els Estats Units no tenen por ni de Trump ni del futur. Tot el contrari. Estan convençuts que els anys pròxims seran els del “boom del turisme a Cuba” i ho pensen aprofitar. Així ho manifestaven a *Reportur*, un portal informatiu mexicà de turisme a Amèrica Llatina. Cap empresa no té previst aturar les inversions programades ni tan sols deixar de pensar en noves actuacions a més llarg termini a l'illa caribenya. Els 60 hotels que gestionen les cadenes mallorquins suposen més de la tercera part del total de l'oferta de places. I esperen incrementar la quota els pròxims anys. No pensen en Trump sinó en la fi del bloqueig, la qual cosa, segons assegura el portal especialitzat citat, “consideren que no té marxa enrere i que els obre una gran oportunitat” en els anys pròxims.

Clar que, si en efecte el bloqueig fos derogat, l'entrada d'empreses hoteleres nord-americanes seria inexorable. Estan ansioses per invertir-hi, assegura *Reportur*. Però tenen por de les conseqüències perquè per ventura la Helms-Burton que no s'aplica a les cadenes mallorquines sí que se'ls aplicaria a elles. Així que estan a l'espera del llum verd per desembarcar-hi massivament. De tota manera, llevat que caigui el règim comunista, els capitalistes inversors mallorquins no han de passar ànsia. Si més no, així els ho assegurarà el ministre

El comunista Castro i l'empresari capitalista Escarrer han col·laborat durant tres dècades.

de Turisme cubà, Manuel Marrero, el passat mes de març en una trobada a Madrid: “Les empreses [turístiques] espanyoles no s’han de preocupar, mai no oblidarem aquells que en moments difícils, fins i tot

sota pressió, confiaren en Cuba, els prioritarem” en el futur davant dels hotelers estatunidencs, els quals “entraran, sí, però a poc a poc, al ritme que nosaltres marquem, Cuba no s’americanitzarà”.

Vicent Andrés Estellés

OBRA COMPLETA

III

Nova edició, revisada

Vicent Andrés Estellés

A mi acorda un diccionari
Colpegen les grans amb algunes frases
Romana
Homenajes a Iñic a Luis Albi
Espanol
Romà
Roma de mi
Què farem per a mi
Per a tota la mort
L'omni de tota la vida
L'ofici de dona
El gran fic dels garçons

34

OBRA COMPLETA
Vicent Andrés Estellés
Volum III

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com